

معرفی مدارس ماندگار استان اصفهان

دبیرستان ماندگار امام خمینی (ره) (شهرستان کاشان)

● بیتا مهدی*

اشاره

با عنایت به چگونگی اداره مدارس ماندگار مصوب جلسه ۷۲۵ شورای عالی آموزش و پرورش تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۸، شورای عالی با تصویب آن دسته از مدارسی که از قدمت تاریخی و سوابق درخشان علمی، آموزشی و فرهنگی در سطح ملی یا استانی برخوردار هستند موافقت می‌کند. براساس مصوبه مذکور، به مدارس واجد شرایط برای کسب عنوان «ماندگار» این امکان داده خواهد شد تا با فراهم آوردن شرایط مناسب تحصیلی برای افراد مستعد و خلاق و استفاده بهینه از امکانات و زمینه‌های موجود، از تجارب ارزنده فارغ التحصیلان خود بهره‌مند و به عنوان الگویی مناسب و پیشرفته در زمینه‌های آموزشی و تربیتی به سایر واحدهای آموزشی معرفی شوند.

□ دبیرستان ماندگار امام خمینی (ره) کاشان

● معرفی اجمالی:

دبیرستان پسرانه ماندگار امام خمینی (ره) با مالکیت دولتی، در دوره متوسطه واقع در شهرستان کاشان است. نام‌های قبلی این واحد آموزشی به ترتیب مدرسه علمیه احمدیه، مدرسه ابتدایی نمره اول، دبستان احمدیه، دبستان و دبیرستان پهلوی بوده که پس از پیروزی انقلاب اسلامی اکنون با نام ماندگار امام خمینی (ره) فعالیت می‌نماید. سال تأسیس این دبیرستان ۱۳۱۳ می‌باشد. نمای دبیرستان دارای اجرکاری به سبک سنتی است و بادگیرهای ساخته شده در سالن اجتماعات نمایی از شهرهای کویری را ترسیم می‌نماید، ضمن این که طبق سوابق، جزء اولین واحدهای آموزشی متوسطه نیز می‌باشد.

E-mail: Bitamahdi@yahoo.com

* کارشناس شورای عالی آموزش و پرورش

● تاریخچه:

درست در بحبوحه مبارزات مردم ایران برای استقرار مشروطیت و تشکیل عدالتخانه، بنیاد یک مدرسه ابتدایی به نام «مدرسه علمیه» به سبک نوین توسط تعدادی از آزادیخواهان به نام شهید علی نراقی، شیخ یحیی کاشانی و شیخ غلامرضا معارفی در بنای تاریخی مدرسه آقا بزرگ گذارده شد. مدیریت این مدرسه در ابتدا به عهده شیخ یحیی کاشانی بود و نظامت آن را شیخ غلامرضا معارفی عهده‌دار بود به گونه‌ای که در آن شرایط خفقان، تأثیر به‌سزایی در روشنگری مردم و دانش‌آموزان داشت.

با مهاجرت شیخ یحیی کاشانی به تهران و شهادت علی نراقی اداره مدرسه علمیه به‌صورت کامل به‌عهده شیخ غلامرضا معارفی گذارده شد. مدرسه علمیه پس از چند سالی که از تأسیس آن سپری شد به خانه محمد حسن مبصرالممالک «جنب مدرسه آقا بزرگ» نقل مکان کرد و به فعالیت‌های آموزشی خود ادامه داد. با تشکیل وزارت معارف، اوقاف و صنایع مستظرفه و تقاضای اداره معارف کاشان این مدرسه به دولت واگذار شد و با تأسیس مدرسه ابتدایی دیگری در کاشان به «مدرسه ابتدایی نمره اول» تغییر نام پیدا کرد.

با کودتای رضاخان در سال ۱۲۹۹ و استقرار دولت کودتا، مدرسه علمیه تحت‌عنوان مدرسه علمیه احمدیه «دبستان احمدیه» به فعالیت خود ادامه داد و از سال ۱۳۰۷ به دبستان پهلوی تغییر نام پیدا کرد و تا سقوط پهلوی دوم و پیروزی انقلاب اسلامی با همین نام دایر بود. با انتقال شیخ غلامرضا معارفی به گلپایگان مدیریت مدرسه را سید محمدخان پرورش از معلمان مدرسه عهده‌دار شد. محصلان مدرسه علمیه پس از طی دوران ابتدایی برای ادامه تحصیل به تهران یا اصفهان می‌رفتند و در صورتی که وضع مالی آنها خوب نبود به ناچار ترک تحصیل می‌کردند تا این که به درخواست‌های مکرر مردم، وزارت معارف مجوز تأسیس یک باب کلاس متوسطه را به صورت ضمیمه در دبستان پهلوی داد. این دبیرستان در سال ۱۳۰۷ به مدیریت سید محمد خان پرورش دایر شد، اما پس از دو ماه فعالیت به‌علت نبودن بودجه کافی و نیز معلم متخصص در رشته‌های ریاضی و علوم تعطیل شد و دانش‌آموزان موجود ترک تحصیل کرده و یا به شهرهای دیگر از جمله تهران و اصفهان عزیمت نمودند.

با مهاجرت سید محمدخان پرورش به تهران، سید محمد سلیمی از شاگردان ملاحیب‌اله شریف مدیریت دبستان پهلوی را عهده‌دار شد و سال‌ها مدیریت این دبستان را به‌عهده داشت. در دوران مدیریت سید محمد سلیمی حرکت‌هایی برای تأسیس دبیرستان در مدارس وحدت بشر و آلیانس انجام شد، لکن تداوم نیافت تا اینکه در سال تحصیلی ۱۳۱۳-۱۳۱۴ شمسی در دوران مدیریت رضا فرجاد آزاد بر اداره معارف کاشان در بند کلهر شاهد طلوع پایه اول دبیرستان «در خانه احسانی جنب دو مسجدان» بود و به مدت دوسال پایه‌های اول و دوم دبیرستان ضمیمه دبستان پهلوی تشکیل گردید. در مهرماه ۱۳۱۶، علی‌اصغر جهان‌شاه با ابلاغ مدیریت دبیرستان پهلوی از تهران به کاشان آمده و

اوج شکوه تظاهرات
دانش‌آموزان در روز
هشتم مهر ۱۳۵۷
نصب پرده‌ای مزین
به نام امام خمینی
بود

دبیرستان پهلوی را به صورت مستقل در کوچه تبریزی‌ها دایر کرد. شایان ذکر است که امین‌اله رشیدی خواننده و موسیقی‌دان برجسته از دانش‌آموزان آن نسل قدیمی که سه سال دانش‌آموز دبیرستان بودند، می‌باشد. از دبیران و اساتید دبیرستان می‌توان از میرزا علی‌نقی راوندی دبیر زبان فرانسه و حسینعلی منشی دبیر ادبیات نام برد. از مشهورترین دانش‌آموزان آن عهد محمود منشی، سهراب سپهری، عباس کی‌منش «مشفق کاشانی» و نعمت‌اله مدیحی هستند.

پس از علی‌اصغر جهانشاه، سید حسن محسنی آراسته از همدان به کاشان آمده و دبیرستان پهلوی را ابتدا در منزل شیخ‌الاسلام در خیابان فرخ‌خان امین‌الدوله و سپس در خیابان ابادر «منزل حسام‌الاسلام» دایر نمود و این اتفاقات تا سال ۱۳۳۰ ادامه یافت. در سال ۱۳۲۷ بنای ساختمان جدید دبیرستان پهلوی در زمین‌های خریداری شده و هدایی حسن تفضلی آغاز شد و با تکمیل ساختمان اصلی محصلان دبیرستان پهلوی از خانه حسام‌الاسلام در فروردین ۱۳۳۰ به این ساختمان واقع در خیابان چهارباغ و حاشیه میدان تلگرافخانه نقل مکان کردند.

بدون شک تمام محصلان دبیرستانی از سال ۱۳۱۴ تا ۱۳۳۲ که در دبیرستان محمدیه احداث شد در دبیرستان پهلوی تحصیل کرده‌اند و صدها دانش‌آموزی که تاکنون در این آموزشگاه تحصیل کرده‌اند در جایگاه‌های مختلف مشغول خدمت می‌باشند. سیدحسن محسنی آراسته در طول سه دهه مدیریت دبیرستان پهلوی را به‌عهده داشت تا این‌که در ابتدای سال تحصیلی ۱۳۵۰ رضا قطبی مدیر دبیرستان محمدیه به دبیرستان پهلوی منتقل گردید و تا هشتم مهر ۱۳۵۷ که کماندوهای رژیم منحوس پهلوی به دبیرستان حمله کردند ریاست دبیرستان را به‌عهده داشت. روز هشتم مهر ۱۳۵۷ در دبیرستان غوغایی شد و دانش‌آموزان با حرکات اعتراضی دست به تخریب دیوار در حال احداث «مشرف به میدان تلگرافخانه» و تخریب کاشی‌های سر در ساختمان دبیرستان «بنام پهلوی» بودند. اوج شکوه تظاهرات دانش‌آموزان در روز هشتم مهر ۱۳۵۷ نصب پرده‌ای مزین به نام امام خمینی بود. این سلسله اقدامات منجر به محاصره و حمله کماندوها به دبیرستان شد. محاصره و ضرب و شتم دانش‌آموزان توسط کماندوهای مسلح که با ماسک و گاز اشک‌آور و انواع تجهیزات مجهز بودند تنبیه دانش‌آموزان آن نسل آگاه و شجاع بود. همان کسانی که انقلاب اسلامی را به‌وجود آوردند و برای حفظ آن از همه چیز خود گذشتند.

روز هشتم مهر لکه ننگی بر دامان رژیم پادشاهی بود که بازتاب زیادی در مجامع امنیتی و مطبوعات آن دوران به‌جای گذارد چون حمله به دانش‌آموزان یک مدرسه تا آن زمان بی‌سابقه بود. دانش‌آموزان و اساتید دبیرستان کتک خوردند و مورد فحاشی قرار گرفتند، اما از صبحگاهان هشتم مهر ۱۳۵۷ و چندین ماه قبل از سقوط رژیم پهلوی در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ دبیرستان امام خمینی و نامش و راهش و مکتبش تثبیت شد. از نهم مهر ۵۷ فعالیت‌های آموزشی تعطیل گردید و دبیرستان تبدیل به پایگاهی برای مبارز علیه رژیم پهلوی شد.

دانش‌آموزان انقلابی که بعضاً به سلاح گرم نیز مسلح بودند در آنجا مستقر شده و فعالیت‌های مبارزاتی را تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ ادامه داده و شاهد پیروزی را در آغوش گرفتند. با پیروزی انقلاب اسلامی و استقرار دولت موقت با فرمان مهندس بازرگان (نخست‌وزیر دولت موقت) در اواخر ۱۳۵۷ مراکز آموزشی بعداً دایر گردید.

◆ عنوان واحد آموزشی:

این دبیرستان ابتدا با عنوان مدرسه علمیه احمدیه، مدرسه ابتدایی نمره اول، دبستان احمدیه، دبستان و دبیرستان پهلوی، فعالیت می‌کرد و پس از پیروزی انقلاب به دبیرستان امام خمینی (ره) نامگذاری شد.

● نوع سبک و معماری:

بانی مدرسه میرزا ابوالقاسم اصفهانی حاکم کاشان و معمار بنا محمد شفیع بوده است. در کتیبه‌های بنا، نام خطاطان ابراهیم‌بن محمد رضا، محمدتقی‌بن حسین، محمدتقی‌بن میرزا محمد اصفهانی و رجبعلی قاضی‌الخراسان دیده می‌شود و استاد کاشی کار بنا عبدالحی معرفی شده است.

● شخصیت‌های برجسته واحد آموزشی:

در ادامه به برخی از شخصیت‌های برجسته که در این واحد آموزشی فعالیت داشته‌اند، اشاره می‌شود:

۱. دکتر حسین تحقیق، دکترای نمونه زمین‌شناسی گرایش زلزله
۲. دکتر حسین صدیقیان، دکترای نمونه شیمی
۳. علی هاشمی، مبدع فرمول جدید ریاضی
۴. محمود حبالی، نماینده مجلس شورای اسلامی کاشان، معاون سابق وزارت کشاورزی
۵. حسن فدایی، معاون وزارت امور اقتصاد و دارایی
۶. مهندس حسین محلوجی، وزیر سابق معادن و فلزات
۷. دکتر حبیب‌الله حامدیان، دکتر نمونه تربیت بدنی

● فارغ‌التحصیلان برجسته:

- برخی از فارغ‌التحصیلان برجسته این واحد آموزشی به این قرار می‌باشد:
۱. سهراب سپهری، شاعر و نقاش معاصر
 ۲. مهندس علی شکرریز، معاون سابق وزیر و مدیر عامل سابق فولاد ایران
 ۳. دکتر نمکی، معاون سابق وزارت بهداشت
 ۴. مهندس ماهرو، نماینده کاشان در مجلس و معاون سابق وزارت کشاورزی
 ۵. دکتر رضوی، معاون سابق وزارت بهداشت و مدیر عامل سیمان کاشان
 ۶. سردار شهید حاج علی فارسی، فرمانده ستاد پشتیبانی جنگ استان اصفهان

۷. جلال مقامی، دوبرور

۸. امین‌الله رشیدی، خواننده موسیقی سنتی

● رویدادهای مهم:

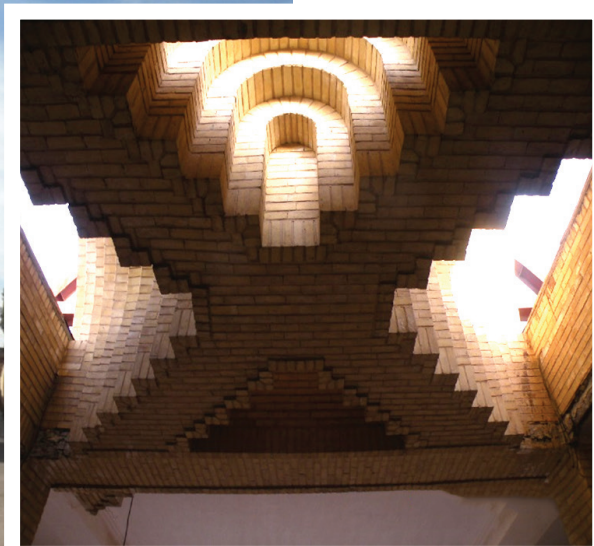
آغاز اوج‌گیری مبارزات انقلابی مردم علیه رژیم شاه از دبیرستان امام خمینی (ره) در سال ۱۳۵۷ و پایگاه برگزاری تظاهرات مردم در زمان انقلاب اسلامی، حمله کماندوهای رژیم‌شاه به دانش‌آموزان بی‌دفاع دبیرستان در حادثه تلخ هشتم مهر ۱۳۵۷ و تعطیلی دبیرستان تا ۲۹ بهمن، ۱۳۵۷ محل اعزام نیروهای بسیجی به جبهه‌ها بعد از انقلاب اسلامی، تقدیم بیش از ۵۰۰ دانش‌آموز شهید، آزاده، جانباز و ایثارگر در ایام دفاع مقدس، تشییع پیکر شهدای دفاع مقدس از محل دبیرستان ماندگار امام خمینی (ره) و برگزاری بیش از یک‌صد هفته نماز جمعه در صحن دبیرستان ماندگار امام خمینی (ره) توسط حضرت آیت‌الله یثربی، همه نشان از تاریخی و ماندگار بودن این مرکز آموزشی در دیار تاریخی کاشان است.

● مجوز ماندگاری:

دبیرستان امام خمینی (ره) در پانصد و بیستمین جلسه کمیسیون معین شورای عالی تاریخ ۱۳۸۹/۲/۲۹ به‌عنوان مدرسه ماندگار شناخته شد.

عکس‌ها

منابع

۱. اطلاعات دریافت شده از اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان
۲. حنظله‌ای، حسین؛ راز ماندگاری یک دبیرستان (مروری بر سرگذشت مدرسه علمیه تا دبیرستان امام خمینی (ره) کاشان)، ۱۳۹۷